

DİL ARAŞTIRMALARI

Journal of Language Studies
Yıl: 16, Dönem: 2022/Güz, Sayı: 31
ISSN 1307-7821 | e-ISSN 2757-8003

NEKROLOJİ
Necrology

Hocam Prof. Dr. Tuncer Gülensoy

*Tekrar mülâki oluruz bezm-i ezelde
Evvel giden ahbâba selâm olsun erenler*
Y. K. Beyatlı

Ahmet Buran

Prof. Dr., Fırat Üniversitesi
İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Elazığ / Türkiye
e-posta buran.ahmet@gmail.com
orcid 0000-0002-8430-1008

Atıf

Citation
Buran, Ahmet (2022). Hocam Prof. Dr. Tuncer Gülensoy. *Dil Araştırmaları*, 31: 271-281.

Başvuru

Submitted
26.06.2022

Revizyon

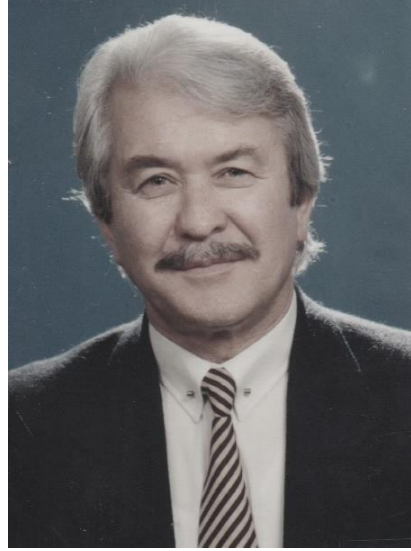
Revised
- / - / -

Kabul

Accepted
06.09.2022

Çevrimiçi Yayın

Published Online
30.11.2022

Kısaca Hayatı

Tuncer Gülensoy, 30 Ocak 1939 tarihinde Uşak'ta dünyaya gelmiştir. İlkokula Uşak Gazi Mustafa Kemal İlkokulu'nda başlamış, ancak, babasının memuriyeti dolayısıyla yurdun değişik illerinde farklı okullarda eğitimini sürdürmüştür. Orta ve lise öğrenimini, yine babasının görevi dolayısıyla Zonguldak, Eskişehir, Uşak'taki çeşitli okullarda tamamlamıştır.

1959-1960 eğitim-öğretim yılında, Uşak merkeze bağlı Bölme ile Güre-Karakuyu köylerinde vekil öğretmenlik yapmış, 1960-1961 eğitim-öğretim yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türkoloji Bölümüne kaydolmuş, 1962-1963 öğretim-öğretim yılında, kaydını Ankara Üniversitesi DTCF Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne alarak buradan mezun olmuştur. Ankara'daki öğrenciliği sırasında Etimesgut Şeker

Fabrikasında kütüphane memuru ve personel servisinde puantör, daha sonra Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü'nde "ilmî uzman" olarak çalışmıştır. 26 Aralık 1963 tarihinde Ankara'da Hatice Yurteri Hanım ile evlenmiş ve bu evlilikten Baybars ve Bahadırhan Aybars adlı iki oğlu dünyaya gelmiştir.

1970 yılında doktorasını tamamlayan Gülensoy, 1974'te Ankara Üniversitesi DTCF Türk Dili Kürsüsüne Dr. Asistan olarak atanmıştır. 1976'da Amerika Birleşik Devletleri'nin Texas eyaletinde bulunan Texas Tech University (Lubbock-Texas)'ye misafir öğretim üyesi olarak gitmiş, Türkiye'ye döndükten sonra 1979 yılında Doçent unvanını almıştır.

1980/81 eğitim-öğretim yılından itibaren önceleri ayda bir kez ders vermek üzere gittiği Fırat Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne 1983 yılında kadrosuyla atanmıştır. 1989 yılında Profesör olan Gülensoy, aynı yıl Rektör Yardımcılığı başta olmak üzere çeşitli idare görevler de yaptığı Erciyes Üniversitesine geçmiştir.

1998 yılında Kırgızistan'a giderek Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünü kurmuş ve Bölüm Başkanlığı görevini üstlenmiştir. 2000-2001 öğretim yılında Erciyes Üniversitesine dönen Gülensoy, 2001-2002 öğretim yılında Kıbrıs'ta bulunan Girne Amerikan Üniversitesine gitmiş, burada bir süre öğretim üyesi olarak görev yaptıktan sonra tekrar Erciyes Üniversitesine dönmüştür.

30 Ocak 2006 tarihinde üniversitedeki görevinden emekli olan Tuncer Gülensoy, 11 Haziran 2022 tarihinde, emeklilikten sonra yerleştiği Ankara'da vefat etmiştir.

İnsan Olarak Tuncer Gülensoy

Her insan özeldir ve tektir. Her insan ayrı bir dünyadır, ayrı bir kâinattır. Bir insanı kendimizden yola çıkararak ya da başka insanlarla karşılaştırarak tanımak ve tanımlamak, doğru değildir. Dolayısıyla her bir insanı kendi ruhu, yüreği, karakteri, psikolojisi, kültürü, sosyal dünyası, değer yargıları, yetişme şartları, sahip olduğu imkân ve imkânsızlıkları, ahlak ve inançları, çalışma prensipleri, hedefleri, amaçları gibi daha birçoğ özelliği dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Böyle olursa belki bir miktar doğru tespitler yapılmış olabilir. Günlük hayatta çeşitli şartlar içinde her birimiz herhangi bir insanın herhangi bir yönü ile karşılaşırız. Karşılaşıp tanıdığımız, sınırlı, çoğu zaman da dış dünyasıyla ilgili bir özelliğinden yola çıkarak koca bir kâinat olan insanı tanıdığımızı

zannederiz. Oysa insan bir bütündür ve bir insanı doğru değerlendirebilmek için onu her yönüyle tanımak gerekir.

Ben Hoca'm Tuncer Gülensoy'u, 1981 yılında şahsen tanıdım. O yıllarda daha Doçent idi. Tanıdığım günden, hayatını kaybettiği güne kadar, hiçbir kopuş, uzaklaşma olmadan yaklaşık 40 yıl, her ortamda onunla bir arada bulundum. Muhterem eşi, Hatice Gülensoy

ile birlikte beni evlatları gibi görüp kabul ettikleri için ben ailenin bir üyesi gibiydim. Günün her saatinde evlerine girip çıkabilir; orada yer, içer ve yatabilirdim. Yaz aylarında tatile gittiklerinde, evi kontrol etmem ve çiçeklere su vermem için evin anahtarını bana bırakırlardı. 1988 yılında evlendiğimde, eşim Gülay Hanım'ı istemeye giderken de yanımda onlar vardı. Daha sonraki yıllarda, birlikte çalıştık, çeşitli programlara katıldık, tatil yaptık, yedik, içtik eğlendik. Büyük oğlu Baybars kardeşimin vefatının yarattığı büyük evlat acısını mümkün olduğunca paylaşmaya çalıştık. Türkoloji meselelerini, siyasi ve ilmi konuları çok konuşup tartıştık. Onun için belki Hoca'mı birçok kişiden daha iyi tanıdığımı düşünüyorum.

Tuncer Gülensoy, her zaman iyi, güzel ve hoş olandan yana idi. İçinin güzelliği dışına yansıyan bir insan olarak daima kaliteli, uyumlu ve temiz giyinir, çevresini her zaman düzenli ve temiz tutardı. Mesela ben onun arabasının kirli olduğunu hiç görmedim. Odasında her eşya belirli bir düzen içinde yerleştirilir, her kitap arandığında bulunabilecek şekilde aynı yere konurdu. Bir çevreci hassasiyetiyle doğanın temiz tutulmasını; kırsal alanların ağaçlandırılarak yeşertilmesini; vatanın her bir köşesinin mamur ve müreffeh olmasını isterdi. Bu hassasiyet sadece özel hayatında değil, meslek hayatında ve bilimsel çalışmalarında da vardı. Üniversite öğretim elemanları ile devletin üst düzey bürokratlarının dışarıya karşı ülkeyi temsil ettiklerini, dolayısıyla, yetkin olmaları kadar fizikî bakımdan da düzgün olmaları gerektiğini söylerdi. Bir konuşmamızda, yukarıda ifade edilen sebeplerden dolayı, ister kız ister erkek olsun, asistan alırken kapasiteleri, yeterlilikleri kadar fiziklerinin düzgün olmasına da dikkat ediniz diye tavsiyede bulunmuştu.

Tuncer Gülensoy, iyi niyetli, yardımsever bir insan ve çalışkan, üretken bir akademisyen idi. İyi bir eş, iyi bir baba olduğu kadar, şefkatli, yol gösterici ve işleri kolaylaştıran iyi bir hoca idi de. Onun Anadolu insanına göre rahat bir kişiliği vardı. Bu rahatlığının ve kimi zaman argo ifadelerle konuşmasının, -ilk tanıdığım günlerde ben de dâhil olmak üzere-, birçok insan tarafından yadırgandığını biliyorum. Hatta bu özelliği dolayısıyla, kimilerinin Tuncer Hoca'yı sadece bu yönüyle hatırladıklarını ve onun çok önemli olan bilim adamı kimliğini yeterince tanımadıklarını da biliyorum.

Elazığ'dan ayrıldıktan sonra gittiği yeni görev yerinden çok sevdiğim değerli bir arkadaşım beni arayarak; "Yahu sen Hocayla nasıl idare ettin bunca yıl, çok argo kelimelerle konuşuyor, biz ne yapacağız bununla" demişti. Ben de; "Siz o sözleri ciddiye

almayın, bu yaştan sonra Hoca'yı değiştiremezsiniz, gülüp geçin” demiştim. Ancak onu yakından tanıyanlar, onun kullandığı bu ifadelerin hiçbir kötü niyet ve kasıt taşımadığını bilir, gülüp geçerlerdi. Hatta zaman zaman bazı arkadaşlar, ona bu argo ifadeleri söylemek için onu tahrik eder ve kakkahayla gülerlerdi.

Milli konulardaki hassasiyeti ve heyecanı hep üst düzeyde idi. Türklük meselelerinde duygusaldı ve her zaman Türklükten yana taraftı. Milliyetçilik, ayırıp küçültmeyi değil, birleştirip büyütmeyi ve güçlendirmeyi öngördüğü için o da hep birleştirici, bütünlüştirici düşüncelere sahipti. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının Cumhuriyetin temel ortak değerleri etrafında bir araya gelmelerini, bölünüp emperyalistlerin oyuncağı olmamalarını isterdi. Onun hassas olduğu konuların başında, Türk kimliği, Türk dili, Atatürk, ülkemizin birliği ve milletimizin bütünlüğü gelirdi.

Hocalık hayatında “öğrenci babası” olarak tanınması onun iyi niyetli, yardımsever ve merhametli bir insan olmasındandır. Onun hocalık hayatı boyunca haksızlık edip mağdur ettiği tek bir öğrenci bile yoktur. Bir çocuk kadar saf ve temiz bir yüreği olduğu için, o, söylenen her söze çok rahat inanıp kanabilirdi. Bugün tartıştığı kişi yarın gülümseyerek yanına gelse, her şeyi unuttur hiçbir şey olmamış gibi içten bir dostlukla o insanla ilişkisini sürdürürdü. Bu karakterinden dolayı onu çok sevenler de, onun bu özelliğini bir zaaf gibi görüp kullanmak isteyenler de olurdu.

Tuncer Gülensoy, merhametli, yardımsever bir insandı. Onun merhametinin göstergesi olabilecek birçok örnek davranışının şahidi oldum. Fırat Üniversitesinde birlikte çalıştığımız yıllarda, fakir öğrencileri tespit edip onlara kendi cebinden burs vererek eğitimlerini sürdürmelerine destek olduğunu biliyorum. Özellikle kırsal kesimden, köylerden gelen fakir ailelerin çocuklarını seçerdi. Onların doğum yerlerine, kökenlerine, inançlarına bakmaz, okuyup okullarını bitirmelerini isterdi. Yardımcı olmaya çalıştığı öğrencilerin aileleriyle tanışır ev ziyaretlerine giderdi. Aileyi tanıdıktan sonra zaman zaman aynı aileleri tekrar tekrar ziyaret eder, ailenin yiyecek, giyecek ihtiyaçlarını kısmen de olsa karşılamaya çalışırdı. Bunları, mümkün olduğu kadar da kimseye göstermeden ve duyurmadan yapardı.

1986 yılı idi sanırım. O yıllarda en az iki vize sınavı (ara sınav) yapılıyordu. Öğrencilerin dönem sonu (final) sınavlarına girebilmeleri için vize sınavlarının ortalamasının en az 40 olması gerekiyordu. Türkiye Türkçesi dersinin birinci vizesini yaptık. Hoca'mın idari görevleri vardı. Çok yoğun olduğu için birinci vize sınavının kâğıtlarını bana verdi; “Oku, notları ilan et” dedi. O zaman bilgisayar yoktu. Notlar kâğıtlara yazılarak listelenip ilan ediliyordu. Bana verilen görevi büyük bir tizlikle yaptım; kâğıtları okudum, notları listeleyip ilan ettim. İkinci vize sınavını yaparken, Hoca'm ile birlikte sınıfta idik. Ben sınıfın arka tarafında duruyordum, Hoca'm da kürsüde, öğrencilerin karşısında idi. Bir ara öğrencilere; “Kimler 40'm altında not aldı?” diye sordu. Sınıfın üçte ikisi elini kaldırıncı bana baktı ve “yaptığını beğendin mi” der gibi başını sağa sola salladı. İkinci vize kâğıtlarını kendisi okudu ve mesela, benim 20 verdiğim öğrenciye 60 vererek ortalamasının 40 olmasını, böylece bütün öğrencilerin final sınavına girebilmelerini sağladı.

Benzer hatıralarım çoktur. O, hiç kimsenin hiçbir şekilde mağdur olmasını, darda, zorda kalmasını istemezdi. Sadece öğrencilere değil, tanıdığı, tanımadığı bütün insanlara karşı merhametliydi.

Hoca Olarak Tuncer Gülensoy

Bir gün Bir Hoca Tanıdım ve Bütün Hayatım Değişti

Lisansta Hoca'ımdı. Yüksek Lisansta ve Doktorada da Hoca'm ve danışanımdı. Doçentlik jürimde de vardı ve ben sınav olurken onun benden daha çok heyecanlı olduğunu görmek ona olan sevgimi daha da büyötmüşü.

Daha lisans eğitimim sırasında, yöreden olduğum için beni de yanına alırdı, birlikte köylere gider, derlemeler yapardık. O, diğer hocalardan farklıydı. Diğer hocalarımız da çok iyi insanlardı. Fakat Tuncer Gülensoy, bizi, anlattığı dersin içine katar, bizler de onunla birlikte konular üzerinde düşünür adeta yaşayarak öğrenirdik. Sadece dersi anlatıp ezberletmez; bilgiyi hazmetmemizi, kendimize mal etmemizi sağlamaya çalışırdı.

Akademik hayatın ne demek olduğunu, bilimsel bir araştırmanın nasıl yapılması gerektiğini, nasıl bilim adamı olunabileceğini Tuncer Gülensoy'u tanıyınca anlamaya başladım. Onu tanımasam akademik hayat ilgimi çekmezdi belki de. Onun çalışma şevkini, araştırma, öğrenme ve yazma merakını hayranlıkla izliyordum. Öğrendiklerini, bildiklerini, Türklüğün yararına, vatan ve milletin hizmetine sunma arayışı ve anlayışı beni ona daha çok yaklaşıyordu...

Tuncer Gülensoy'u tanıdıktan sonra, onun yönlendirmeleri ile ufukum, vizyonum, geleceğe dair planlarım ve amaçlarım değişti. Üniversite üçüncü sınıfta iken, üniversitede kalmaya, akademisyen olmaya karar verdim.

Mezun olduktan kısa bir süre sonra, 1984 Temmuz ayında Türkçe okutmanlığı sınavı açıldı. Sınava girdim ve kazandım. Atama beklerken, Eylül ayında Gazi Üniversitesi Yüksek Lisans sınavı açtı. Daha önceleri çeşitli dergilerde yayımlanan yazılarını ve bazı eserlerini okuduğum ve 1983 yılında Fırat Üniversitesinde yapılan bir Sempozyumda görüş şahsen tanıştığım Ahmet Bican Ercilasun ile çalışmayı çok istiyordum. Ankara'ya gittim; Ercilasun Hoca'yla görüşüp kendisiyle çalışmak istediğimi söyledim. Bana; "Bir

sınava gir bakalım” dedi. Girdim ve Gazi Üniversitesinin yüksek lisans sınavını kazandım. Çok sevinçliydim, çünkü çok istediğim Ercilasun Hoca ile çalışabilecektim artık.

Yakın bir tarihte İstanbul’da Türkoloji Sempozyumu vardı. Sempozyumu takip etmek üzere Ankara’dan İstanbul’a gittim. Tuncer Hoca’m orada beni gördü ve “Elazığ’da yüksek Lisans sınavı açtık, git müracaat et” dedi. Ben, Gazi Üniversitesinde sınava girdiğimi ve kazandığımı söylesem de o, ısrar etti ve hatta biraz da kızarak “*sana git diyorum, hıyarlık yapma*” dedi. Ben de hoca bu kadar ısrar ediyorsa vardır bunda bir hayır diyerek Elazığ’a gittim; başvurumu yaptım ve orada yüksek lisansa başladım. Artık Gazi Üniversitesinde Ahmet Bican Ercilasun Hocayla çalışma hayalim suya düşmüştü. Ancak, ben kendimi hep Ercilasun’un da öğrencisi olarak kabul ettim. Çünkü onun okuduğum her yazısından, dinlediğim her konuşmasından çok şey öğrendim. O, Türkoloji dünyasında hep en çok sevip saygı duyduğum, kendime örnek aldığım bir Türkolog oldu. Bu hayranlığım bugün de artarak devam etmektedir.

Tuncer Hocam, akademik hayatımın her aşamasında vardı. Araştırma görevliliğimin ilk yıllarında, onun durup dinlenmeden süren çalışma temposu beni ürkütüyordu. Onun temposuna ayak uyduramayacağımı, onun kadar çalışamayacağımı düşünüyordum. Ben bilmenin hazzını ve bu hazza ulaşabilmek için çalışmanın, okumanın gerekliliğini ondan öğrendim.

Çalıştığı kurumlarda rektör vekilliği, rektör yardımcılığı, enstitü müdürlüğü, bölüm başkanlığı yapan, anabilim dalı başkanlığı gibi pek çok idari görevlerde bulunan Hoca’mın çok yoğun bir çalışma temposu vardı. Neredeyse boş vakti hiç yoktu. Mesela lisans derslerinde bir yandan sınav yaparken bir yandan da daha önce sınavını yaptığı derslerin kâğıtlarını okurdu. Sürekli yurt içi ve yurt dışı seyahatleri olur, sempozyumlar düzenler ve birçok bilimsel etkinliğe katılırdı. Gün içinde Üniversite Senatosu ya da Yönetim Kurulu toplantılarına katılır, bazen Rektör bir konuyu konuşmak için aniden makamına davet ederdi. Böyle zamanlarda dersi varsa, beni derse gönderirdi. Tabii daha yolun başında olduğum ve hazırlıksız derse girmek zor geldiği için bu şekilde derse gitmek pek hoşuma gitmezdi.

1986 yılında doktora başladım. Anadolu Ağızlarında İsim Çekim (Hal) Ekleri adlı tezimi çalışırken sık sık bazı hususlarda karar vermekte zorlanır ve Hoca’ma konuyu sormak isterdim. Ne zaman odasının kapısı açsam, masasında duran kocaman daktilonun başında bir şeyler yazarken bulurdum onu. Ben daha kapıda iken; “Ne var?” diye sorar, ben; “Hoca’m tezimle ilgili sormak istediklerim var” deyince, “Ya Ahmet sen de hep çingenenin eşeğinin doğurduğu zamanlarda geliyorsun. Görüyorsun isim var, başka zaman gel!” derdi. Birkaç kez denedikten sonra sonuç alamayınca bir gün soracaklarımı bir kâğıda yazarak odasına gittim. Kapıyı açtım, hiçbir şey demeden kapıyı kapatıp masasının yanına kadar gittim. O yine daktilosunun başında idi, gözlerinde yakın gözlüğü vardı. Başını kaldırıp gözlüğün üzerinden bana baktı. Yüz ifademden moralimin bozuk olduğunu anlamış olmalı ki; “Hayırdır!” dedi. Ben de; “Siz benim danışmanınısınız bana zaman ayırmak zorundasınız. Size sormak istediğim bazı hususlar var. Bunların cevabını almadan tezimi yazmaya devam etmem mümkün değil” dedim. “Öyle mi, peki, haydi sor bakalım” dedi. Oturdum, sorularımı bir bir sordum. İstedğim cevapları aldım. Konuşmanın sonunda; “Soruların bitti mi” dedi. “Evet, teşekkür

ederim” dedim. Sonra bana, şaka ile karışık; “Haydi defol, çık bakalım, hıyara bak sen, zaman ayırmak zorundaymışım!” dedi ve ben gülümseyerek çıkıp gittim. Bu hatırayı Hoca’mın iş yoğunluğunu, çalışma temposunu ve zamanın ona nasıl yetmediğini örnekleme için anlattım.

O, hep çok okumamızı, çok çalışmamızı ve yazmamızı isterdi. Bir gün bana; “Benim bazı hocalarım bana çok yazma, niye yazıyorsun diyor ve yazmamı istemiyorlardı. Ama bak ben sana çok oku ve çok yaz diyorum” demişti. Araştırma görevliliğimin birinci yılında Üniversitemizde yapılan bir sempozyumda sunmak üzere bir bildiri hazırlamamı istedi. Bildiriyi hazırladım ve sundum. Bu ilk bildirimini sunduğum oturumun başkanı Prof. Dr. Bahaeddin Ögel idi. Heyecandan bacaklarımın nasıl titrediğimi hala hatırlıyorum. Bu uygulamayla bilimsel bir bildirin nasıl hazırlanacağını ve nasıl sunulacağını da bana yaşatarak öğretmiş oluyordu.

Araştırma Görevlisi olarak göreve başladıktan kısa bir süre sonra idi. Bir gün sohbet ederken bana; “Bir batı dilinin yanında, Arapça, Farsça, Moğolca ve hatta Çince ve Rusça bilmen gerekir. İyi bir Türkolog olabilmen için bu dilleri öğrenmelisin. Özellikle Moğolca bilmeden olmaz” dedi. Doğrusu gözüm korkmuştu. “Türkiye’de Türkolog adayı bütün asistanlar bu dillerin hepsini biliyor mu Hoca’m” dedim. Bana; “Bilsin bilmesin. Sen iyi bir Türkolog olmalısın, onun için de bu dilleri öğrenmelisin” dedi.

Bilim Adamı Olarak Tuncer Gülensoy

Ahmet Bican Ercilasun, 19 Haziran 2022 tarihinde Yeniçağ gazetesinde yazdığı “Tuncer Gülensoy da Sonsuz Yolculuğuna Çıktı” başlıklı yazısında; “*Tuncer Gülensoy Türkoloji'nin en önemli isimlerinden biriydi. Geniş bir çalışma alanı vardı. Anadolu ağızlarından tarihî ve yaşayan Türk lehçelerine, onomastik denilen ad biliminden halk edebiyatına uzanan çok farklı alanlarda eserler vermiştir. O sadece bir Türkolog değildi, aynı zamanda bir Mongolist idi. Türkiye’de tarihî Moğolca üzerinde çalışan ilk bilginlerdendi. Hocası Ahmet Temir'in gözetiminde yaptığı doktorluk tezi, Moğolların Gizli Tarihi üzerineydi ve bu çalışmasıyla ülkemizde Temir'den sonraki ikinci bilim adamı olmuştu. Moğolcanın tarihî metinlerinden Altan Topçî'yi de Türkiye Türkçesine çevirip yayımlayan odur. Bu nitelikleriyle uluslararası Mongolistik kongrelerine katılmış ve hepimizden önce Moğolistan'ı ve Türk bengu taşlarını görmüştür. Altaylar dizisinin çekimleri için 1990 yazında Osman Fikri Sertkaya ile Moğolistan'a gittiğimiz zaman Gülensoy oradaydı. Gülensoy'un doçentlik tezi **Kütahya ve Yöresi Ağızları** adını taşır. Ancak o, ağız çalışmalarını Kütahya ile sınırlamamıştır. Onun "**Anadolu Ağızlarında Şimdiki Zaman Eki**" adlı kapsamlı makalesinde söz konusu ekin renkli başkalaşımını görürüz. Bu çalışmayı daha sonra Balkan ağızlarına da genişletmiştir. Gülensoy'un ağızlar konusundaki kalıcı eseri ise **Anadolu ve Rumeli Ağızları Bibliyografyası**'dır. Yeni baskılarda yeni çalışmalar eklenerek eser hep genişletilmiştir. Nihayet öğrencisi Ercan*

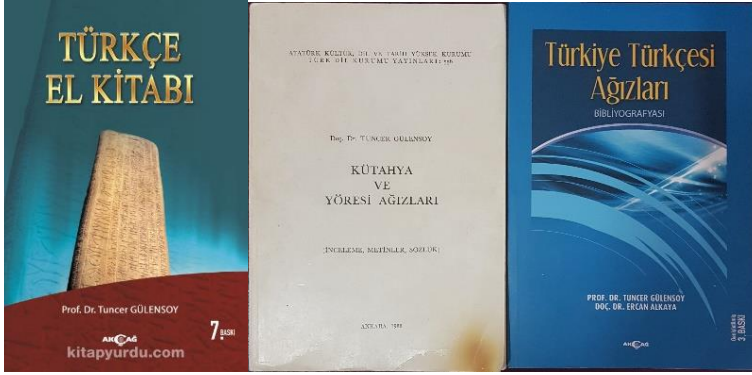
Alkaya ile eseri daha da genişleterek Türkiye Türkçesi Ağızları Bibliyografyası adıyla yeniden yayımlamışlardır. Türkiye ağızları üzerinde çalışacak olan hiçbir Türkolog bu esere başvurmadan çalışmasını tamamlayamaz. Tuncer Gülensoy'un şaheseri, Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü'dür."

Kazakistan'ın Almatı şehrinde bulunan Ahmet Baytursınlı Dilbilim Enstitüsünün Başkanı Prof. Dr. Erden Qajıbek de Tuncer Gülensoy'un ölümü üzerine facebook'ta yazdığı bir yazısında; “Әлем Шын Ғалымнан айырылды. Таяқты тастап жіберсеңіз ғалымның басына тиетін заманда араларынан шын, нағыз ғалымды табу өте қиын екенін өмір көрсетіп отыр... Ғалымдар миллиондап саналады. Нағыз ғалымдарды түгендеу үшін бір адамның саусағы жетіп қалар ма деп қорқамын... Әлемде тіл білімі деген ғылым бар. Оның ең қиын саласы — сөз төркіні. Марқұм профессор Түнжер Гүленсойды — түркі этимологиясының падишахы десек, артық болмас.” Qajıbek özet olarak; “Dünya gerçek bir bilim adamını kaybetti. Dünyada bilim adamlarının sayısı çoktur. Ancak onlar arasında gerçek bilim adamları oldukça azdır. Dünyada dilbilim denilen bir bilim dalı var. O bilim dalının en zor alanı da etimolojidir. Tuncer Gülensoy'a, etimolojinin padişahı desek abartmış olmayız...” diyordu.

Tuncer Gülensoy, çok çalışkan, üretken ve çok yönlü bir bilim insanıydı. Yukarıda Ercilasun Hoca'mızın belirttiği gibi, o, Alatayistik'ten Mongolistik'e, Tarihi Türk yazı dillerinden çağdaş Türk lehçeleri ve Türkiye Türkçesi ağızlarına, adbilimden halkbilimine ve kültür tarihine kadar uzanan çok geniş bir alanda çalışıp önemli yayınlar yapmıştır.

İrili ufaklı, yazdığı ve yayımladığı kitap sayısı toplam olarak 48'dir. Bu kitapların bir kısmı telif bilimsel çalışmalar iken bir kısmı derleme, bir kısmı da İngilizce, Moğolca ve Kırgızca gibi dillerden yapılan çeviri yınlardır. Yayınlarının çok önemli bir kısmı tek yazarlı olmakla birlikte bazı eserlerini öğrencileri ve başka meslektaşlarıyla birlikte yazmıştır. Kitaplarını konularına ve alanlarına göre şöyle sınıflandırabiliriz: Ağız araştırmaları, gramer çalışmaları, sözlük çalışmaları, adbilim, çağdaş Türk lehçeleri, tarihi Türk yazı dilleri, ders kitapları, karşılaştırmalı dil incelemeleri, köken bilgisi incelemeleri, halk edebiyatı-halk bilimi çalışmaları, bibliyografya, kültür tarihi, anı-gezi, şiir, biyografi, tanıtma.

Makalelerinin sayısı ise 400'den fazladır. Makaleleri, genellikle; Türkçe-dil, Altayistik-Mongolistik ağız, sözlük, gramer, tarihi ve çağdaş Türk lehçeleri, dil ve eğitim, Türk dili tarihi, alfabe, dil tartışmaları, dil ve kültür, dil ilişkileri, genel Türkoloji, kelime bilgisi, köken bilgisi, sözcük bilgisi, dilbilim, sesbilgisi gezi, tarih-kültür tarihi, halk edebiyatı-halkbilimi, etnoloji, el yazmaları, bibliyografya, biyografi, tanıtma, eleştiri gibi konularla ilgilidir. Ayrıca yerel diller ve lehçelerle ilgili çeşitli yazıları ile çok sayıda gazete makalesi bulunmaktadır. Hoca'mız, 41 de ansiklopedi maddesi yazmıştır.

Tuncer Gülensoy, toplam 42 yüksek lisans tezi, 24 doktora tezi yaptırmıştır. Yaptığımız tespite göre Türkiye Türkolojisinde en çok doktora tezi yaptıran Hoca 25 tez ile Ahmet Bican Ercilasun, ikincisi ise 24 teze Tuncer Gülensoy'dur. İlk doktora öğrencisi olan Ahmet Buran'ın doktora tezi 1989, son yaptırdığı doktora tezleri ise 1998 tarihlidir.

Fazla yer kaplamasın diye tek tek saymıyorum ama Tuncer Gülensoy, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümlerinde okutulan Türk dili derslerinin tamamına yakını vermiştir. Dil dersleri dışında zaman zaman çeşitli Halk Edebiyatı ve Halkbilimi derslerine girdiği de bilinmektedir. Yüksek lisans ve Doktora düzeyinde de birçok farklı ders açtığı ve bu dersler aracılığıyla öğrencilerini yetiştirmeye çalıştığı görülüyor.

Tuncer Gülensoy, 9'u Fırat Üniversitesinde, 9'u da Erciyes Üniversitesinde olmak üzere toplam 18 Sempozyum düzenlemiştir.

Birçok ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşun üyesi olan Tuncer Gülensoy'a, yaptığı bilimsel faaliyetler ve hizmetler dolayısıyla çok sayıda ödül, takdir ve teşekkür

belgesi verilmiştir. 1'i kitap, 5'i çeşitli dergilerin armağan sayısı olmak üzere bugüne kadar Tuncer Gülensoy ile ilgili 6 armağan yayın yapılmıştır.

Görüldüğü gibi, Tuncer Gülensoy'un, herkesin yapamayacağı, bir insan ömrüne zor sığdırılabilecek çok yönlü faaliyetleri ve çok önemli bilimsel çalışmaları bulunmaktadır. Bütün bu çalışmaları ayrıntılı bir biçimde değerlendirmek, bir dergi makalesinin hacmine sığmaz.

Ölümü

Hoca'mızın vefatı, Türkoloji camiasında büyük üzüntü yarattı. Birçok kişi, değişik yerlerde birçok yazı yazdı ve yorumlar yaptı. Bir bilgi kirliliğı olmaması bakımından Hoca'mızı ölüme götüren sürecin son bir haftasını burada anlatmak istiyorum.

Hoca'mızın uzun zamandır, şekeri vardı. Kalp damarlarındaki tıkanıklık sebebiyle ağır bir açık kalp ameliyatı geçirmiş idi. Bilinen bu hastalıklarına ilave olarak son zamanlarda akciğerlerinde başlayan rahatsızlık dolayısıyla rahat nefes alamamaya ve nefes darlığı çekmeye başlamıştı. Nefes alamadığı için vücut organlarına yeterince oksijen gitmemekte bu durum da organların zarar görmesine neden olmakta idi.

04 Haziran 2022 Cumartesi sabahı, duşa girer, duştan çıktıktan kısa bir süre sonra, beynine yeterli oksijen gitmediğı için, odanın ortasında bayılarak yere düşer. Bu sırada eşi Hatice Hanım yanında imiş. Bir dakikadan daha az bir süre içinde kendine gelir ve bana ne oldu diye sorar. Hemen hastaneye götürülür, tahlilleri yapılır, beyin filmi, tomografisi çekilir. Beyin içinde tehlikeli bir iç kanama olmadığı için ameliyata alınmaz. Düştüğü sırada başını çarptığı için yaralanan başına 8 dikiş atılarak bir süre yoğun bakımda tutulduktan sonra servise gönderilir.

06 Haziran 2022 Pazartesi günü telefonla beni aradı ve bütün olup bitenleri ayrıntılı bir şekilde anlattı. Bu arada, oğlu Bahadır'ın kendisine Marlo Morgan'ın "*Bir Çift Yürek*" adlı kitabını getirdiğini, kitabı okuduğunu ve çok beğendiğini, bana da tavsiye ettiğini söyledi. Yapmakta olduğu ve yazmayı planladığı çalışmalardan, davet edildiğı ve katılmadığı için üzüldüğü bazı sempozyumlardan bahsetti. Ben de; "Hoca'm, yazdıklarınız, yaptıklarınız yeter de artar da, artık dinlenin, sağlığınıza dikkat edin, Sempozyumlara filan gitmeyin" dedim. Bu arada, daha önce TÜRKİAD'a bir makale göndermişti. Makalesinin işlemlerinin bittiğini ve Haziran 2022/1 sayısında yayınlanacağını söyledim. Sevindi: "İyi, teşekkür ederim" dedi. Bu kadar makalesi, kitabı yayınlanan Hoca'm, şimdi yeni bir makalesi çıkacak diye hala sevinip heyecanlanıyor, bu nasıl bir bilim aşkıdır, diye düşündüm.

Aynı günün gecesi, rahatsızlığı artar, kollarında, bacaklarında, başında ağrılar meydana gelir. Doktorları çağırırlar. Bu süreçte yeğeni, beyin cerrahı Dr. Bülent Gülensoy Hoca'mız ile ilgilenmektedir. Oğlu Bahadırhan Aybars, 07. 06. 2022 tarihinde

sabaha doğru saat 05 sularında lavaboya götürürken, Hoca'mız tekrar bir baygınlık geçirir ve Bahadırhan'ın kollarına yığılır. Tekrar filmler çekilir ve diğer gerekli işlemler yapılır. Beyin kanaması olduğu, daha önceki yüzeysel kanamanın tehlikeli ve yoğun bir kanamaya dönüştüğü tespit edilir ve saat 07-08 arasında hemen ameliyata alınır. Ameliyat sonrası, Dr. Bülent Gülensoy, ameliyatın yapıldığını, ancak kanamanın tam olarak durdurulmadığını, dolayısıyla da hastanın durumunun kritik olduğunu söyler. Hoca'mız, 07.06.2022 Salı günü ameliyat sonrası yoğun bakıma alınır ve orada uyutulur.

Yoğun bakımda uyutulur halde iken solunum cihazına bağlanır. Ancak, yine de yeterli oksijen alamadığı için önce böbrekleri sinyal vermeye başlar, sonra diğer organlar ve nihayetinde çoklu organ yetmezliği sonucu 11. 06. 2022 Cumartesi günü sabaha doğru kalbi durur ve ruhunu teslim eder.

Cenaze töreni bir gün sonra 12.06.2022 Pazar günü düzenlendi. Cenaze namazına biz öğrencileri, aile yakınları ve dostları katılmıştı. Ankara'da Karşıyaka Camii'nde saat 16.00'da kılınan cenaze namazı sonrası Karşıyaka Mezarlığı U-21 bölümünde toprağa verildi.

Cenaze namazı kılındıktan sonra, tam Hoca'mızın içinde bulunduğu Türk Bayrağına sarılı tabut, mezarın bulunduğu alana götürülmek üzere cenaze nakil aracına konurken bir sağanak yağmur başladı. Ben, "Hoca'mın gidişine üzülen sadece ben ve buradaki insanlar değilmiş", baksana bulutlar da ağlıyor, diye geçirdim içimden...

Tuncer Gülensoy, eserleri, öğrencileri ve geride bıraktığı hoş seda ile hep yaşayacak ve saygıyla anılacaktır. Aile fertleri başta olmak üzere, bütün yakınlarına, öğrencilerine ve dostlarına baş sağlığı diliyorum. Ruhü şad, mekânı cennet olsun.